

HB 1836

KÖNYVTÁRI Híradó

XXIX. ÉVF.

1985. JÚNIUS

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

Szerkesztő bizottság:

dr. Csománé Kőszegi Anna, Friedrich Lajosné, Hegedűs Zsuzsanna,
Mezey László Miklós szerkesztő
Mikó Zoltán, Rostás Jenőné, Székely Ervinné, Weisz Sándorné

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta

Ára: 2,50 Ft

Előfizetési díj egy évre: 30,-Ft

Készült a FSZEK sokszorosítójában

Táskaszám:

FSZEK 85/361

Eng. szám: III/UHB/30/1981

ISSN 0139-1917

MI IS AZ A "KÖZNAPI"?

Úgy érzem magam, mint a gazda, aki lábón eladta a búzát. Irok, beszélek, nyilatkozom valamiről, ami még nincs és aminek léte ugyszólván nem csak elhatározás kérdése. Bár szándékunk komoly, terveink szárnyalóak, lehetőségeink azonban szűkösek. Tehát az elnevezésnek: "köznapi információs szolgálat" - egyszerűsítve "köznapi"- jelentése már van, de tartalma még nincs.

Mi tehát a szándék?

Azt mindannyian tudjuk, hogy ha új olvasó, pontosabban könyvtárhasználó réteget akarunk megnyerni és felelősséggel kiszolgálni, akkor nem csak az emberek igényét kell felkelteni és a már létező igényeket nemesíteni, hanem a könyvtárakat kell megváltoztatni.

Ezért történik minden új lépés, ezért alakultak a szakrészlegek, ezért foglalkozunk a hátrányos helyzetű emberekkel, ezért vállalkozunk a nem hagyományos dokumentumok gyűjtésére és ezért rendezzük az állományt "másféleképpen". Ugyancsak ezért szeretnénk a tájékoztató munkát korszerűsíteni, ha úgy tetszik, humanizálni és demokratikusabbá ten-

ni - a köznapi információs szolgálat bevezetésével.

Az ötlet nem a miénk és nem is új. Külföldön, különösen az angolszász világban a nagy társadalmi átalakulások idején, a második világháború alatt és után, vagy a hatvanas évek elején az elidegenedés és elszemélytelenedés veszélye ellen megvalósították az ún. mindennapi tájékoztatást és ebben hatalmas szerep jutott a könyvtáraknak.

Magyarországon is többször megfogalmazódott a szándék, hogy támogassuk a könyvtárak hagyományos bibliográfiai és faktográfiai tájékoztató munkáját - vezessük be a gyors-tájékoztatót. Anélkül, hogy mélyebben elemeznénk az információs szolgáltatást, tudjuk, hogy könyvtárainkban mindig is volt és lesz köznapi tájékoztatás. Alig akad olyan könyvtáros, aki megtagadná a választ csupán azért, mert a kérdés nem tipikusan könyvtári. Mégis úgy érezzük, hogy ez a munka esetleges. Gesztus és nem szolgáltatás. A könyvtárak ma még nincsenek felkészülve arra, hogy pontos és szakszerű választ adjanak napi életünk kér-

déseire, de a lakosság számára sem egyértelmű és természetes, hogy a könyvtár lehet az a hely, ahová nem csak mint a kultura palotájába léphetnek be, hanem "meztelánbas" kérdésekre is felkészülten és felelősséggel válaszolnak.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy a könyvtár feladata-e a lakosság eligazítását, ilyen módon közérzetének javítását szolgáló tevékenység? Nos, úgy hiszem, hisszük, hiszik (ez utóbbi a szakirodalom), hogy az a hálózati rendszer, amelyben a FSZEK működik, eleve alkalmas arra, hogy újabb szolgáltatásokat építsenek rá. Budapesten, a fehér foltok ellenére bárholnan 20-30 perc alatt elérhető egy este nyolcig nyitvatartó könyvtár, ahol adott a hagyományos tájékoztató apparátus és adottak a tájékoztatásra, kapcsolatteremtésre, problémamegoldásra teremtett könyvtárosok.

Az információrobbanás, kontra információéhség fogalom párya szinte már közhely. Számos intézmény és magánvállalkozás terveiben szerepel a lakossági tájékoztatás megszervezése. A már működő, többnyire művelődési házakban szerveződött irodáknak a legnagyobb gondja a könyvtári háttér hiánya. A magánvállalkozások pedig - tisztos haszonért - nem az információ gyűjtésére, feltárására és szétsugárzására vállalkoznak, hanem az egyes emberek helyett ők "fáradnak" az információ beszerzésével.

A könyvtár, a már említett okok miatt igen alkalmas arra, hogy ellássa a forrástájékoztató szerepet. Vagyis meglevő információs rendszerébe beépítse azon kompetens intézményeket, vállalkozásokat, sőt személyeket, ahol és akik által ügyeink elintéződnek és ahol kérdéseinkre választ kaphatunk. Ahhoz természetesen, hogy az érdekeltek, tehát az információktól leginkább elzárt és ezért hátrányos helyzetű rétegek használjanak is bennünket, a hangzatos szemléletváltozás mellett kiterjedt és ügyes propagandára is szükségünk van.

Lehetőségeinket átgondolva, tervünk a következő. Valamennyi főkönyvtárban szeretnénk megszervezni az adott kerület ismeretanyagának gyűjtését és feltárását, valamint az egyik, jól megközelíthető kerületi könyvtárban létre kívánunk hozni, egy egész Budapest területére érvényes adatbázist.

- A köznapi információk jelentős része összegyűjthető a kézikönyvtárakban már megtalálható dokumentumokból. Bizonyos források beszerzése már önmagában szolgáltatás (telefonkönyvek, menetrendek, adat- és címtárak).

- A kereskedelmi forgalomba nem kerülő kiadványok figyelemmel kísérésével számos olyan forrást tárhatunk fel, amit eddig a hagyományos "irodalom központu" tájékoztatás során nem tettünk, illetve nem rendszeresen tettünk.

- A helyi szervezetektől, intézményektől összegyűjthetjük a lakosságot közvetlenül érintő információs forrásokat: tanácsi ügyfélszolgálat, tanácsadó intézmények, jogsegélyszolgálatok.

- A könyvtárakban is hozzáférhetővé kellene tenni a tanácsi tisztségviselők nevét, fogadóóráját, a tanácsülések anyagát, terveket, intézkedéseket.

- Mindenhol összegyűjthetők és folyamatosan frissen tarthatók a kerület oktatásával, szociális és egészségügyi intézményeivel, művelődési lehetőségeivel, lakossági szolgáltatásaival, esetleg kereskedelmével kapcsolatos legfontosabb adatok.

Az adatgyűjtés mélysége és szélessége az adott kerület sajátosságaitól függ. A városközponttól távol eső, kertvárosi jellegű vagy zárt lakótelepekkel rendelkező kisebb kerületek sikerrel vállalkozhatnak "emberközpontubb" ismeretek gyűjtésére is.

A tervezés és álmódózás szakaszában alkalmam volt néhány helyen tapasztalatokat gyűjteni. Voltam a posta különleges tudakozójában, a debreceni városi könyvtár kulturális információs irodájában, ismerem a miskolciak kezdeményezését, jártam Újpalotán és az óbudai közművelődési információs irodában. Legélénkebb benyomásokat pedig Prágában szereztem, ahol Bárány Évával együtt alkalmunk volt a PIS (Prágai Információs Szolgálat) munkáját tanulmányozni. "Prágában megismerkedtünk az információs szolgálat munkájával. Ez a szolgálat a városi tanács népművelési osztályának fennhatósága alatt működik és a legtöbb tekintetben azonos munkát végez a mi tájékoztató szolgálatunkkal. A lakosság és az intézmények írásbeli és szóbeli megkeresése nyomán kézikönyvtárából és archívumából válaszol a legkülönbözőbb jellegű adatkérdésekre. Hasonló jellegű szolgálat a világ minden nagyvárosában működik. Úgy látjuk, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tájékoztató szolgálata némi bővítéssel alkalmas lenne arra, hogy Budapesten ennek a szervezett és propagált információs szolgálatnak a lapjait képezze." Az idézőjel nem véletlenül keretezi ezt a néhány mondatot. Valóban idézet Marót Miklós tollából, a FSZEK 1956-57-es évkönyvéből. Ebből a 28 éves csipkerózsika álomból szeretnénk most felébreszteni a "né-

mi bővítés" szándékát.

A különböző helyeken szerzett tapasztalataim summája a következő:

1. Lakossági információs szolgálatra szükség van; bizonyítja ezt valamennyi iroda igénybevétele, valamint az, hogy ahol csak kulturális, közművelődési információk szét-sugárzására vállalkoztak, ott az adott kereteket szétfeszítik a mindennapi élet bizonytalanságairól árulkodó kérdések.

2. Ennek a szolgáltatásnak adekvát színtere a közművelődési könyvtár, mert amit mi

tudunk elméletben, azt a kollégák gyakorlati tapasztalata is alátámasztotta; hiányzik nekik a könyvtári háttér, a könyvtári feltáró rendszer és a szolgálatban dolgozók könyvtári rutinja. Mindazt, amit itt leírtam, megvitatta már a könyvtárvezetők testülete, számos okos érv és ellenérv született. Mint írtam, jelenleg a tervezés és elgondolás szakaszát éljük, tehát további erősítésre és kételyre van szükségünk. Kérem a kedves kollégákat, fogalmazzák meg ezeket. Várom tisztelettel

Havas Katalin

HÁROM ANALITIKUS KATALÓGUS

A hálózat könyvtáraiban nagyon sok értékes, a differenciált tájékoztatási feladatoknak megfelelő, hatékonyabb visszakeresési lehetőségét nyújtó kiegészítő katalógus épül az alapkatalógusok mellett. Mindenképpen hasznos, ha pontos képet kapunk ezekről a sok munkával, nagy hozzáértéssel, lelkesedéssel végzett feltárásokról.

A Könyvtári Híradó 1985 márciusi számában már bemutattuk a "Művészet" című

folyóirat analitikus katalógusát (XI. kerületi főkönyvtár), a természettudományi folyóiratok analitikus katalógusát (XI. kerületi főkönyvtár), valamint a "Világgazdaság" című napilap katalógusát (V. kerületi főkönyvtár). Ez alkalommal újabb három mutatunk be. Segíteni kívánjuk ezzel is a tájékoztató könyvtárosok referenz munkáját, hogy biztonságosabban forduljanak a többi könyvtárban készülő egyedi feltáró eszközökhöz.

A RAKÉTA REGÉNYÚJSÁG ANALITIKUS KATALÓGUSA A II. KERÜLETI FŐKÖNYVTÁRBAN

A Rakéta regényújság 1974 óta jelenik meg minden héten, a Magvető Könyvkiadó gondozásában. Főszerkesztője: Kardos György. Profilja: olyan novellák, regények és kisregények közlése, melyek más kiadásban nem vagy alig jelennek meg. Fontos szerepe van az olvasóvá nevelésben, hiszen egy-egy író művét sokan talán el sem olvassák könyv alakban, így azonban nagyobb az esély erre. A lap olvasói köre széles, egyaránt olvassák fiatalok és idősebbek.

Könyvtárunk 1981-ben kezdte el a Rakéta feldolgozását, visszamenőleg a megjelenés évétől napjainkig. A feltárást olvasói igények

alapján igyekeztünk megoldani. Feldolgoztuk a novellákat, regényeket és kisregényeket.

A katalógus két lépcsős: betűrendes- és címszó-katalógus. A betűrendes katalógus a következőket tartalmazza: író, cím, műfaji megjelölés, kiadás éve, melyik számban található az adott mű, lapszám től-ig. A címszó katalógus csak a visszakeresést biztosítja.

A katalógus napra kész állapotban megtalálható a II. kerületi főkönyvtárban, valamint az V. kerületi főkönyvtárban és a VIII. kerületi könyvtárban.

Juhász Péterné

FÖLDRAJZI TÁRGYSZÓKATALÓGUS A XIII. KERÜLETBEN

Könyvtárunk megnyitásának előkészületei során a tájékoztató apparátus minél gyorsabb kiépítése érdekében az általános tárgyszó-katalógus kialakítása előtt létrehoztuk az azóta is különálló földrajzi tárgyszó-katalógust. Felada-

ta a földrajzi tájékoztatás segítése, a földrajz tudományát szolgáló, népszerűsítő irodalom feltárása. Általa lehetőség nyílik arra, hogy egy adott területre vonatkozó irodalom, amely a szakkatalógusban a feldolgozás módja, for-

mája miatt más-más helyen szerepel, egy helyre kerüljön. (Pl. a Magyarországra vonatkozó utikalauz, utleírás, természetföldrajzi monográfia, geológiai leírás, közigazgatási térkép).

A tárgyszavak kialakításánál elsősorban a Könyvtárellátó tárgyszavait használjuk, de néha módosítjuk azokat (pl. Észak-Magyarország helyett Magyarország, Észak-). Viszonylag új könyvtár lévén sok régebbi kiadványt szereztünk be pótlólagosan, továbbá ide-

FÖLDRAJZI FOLYÓIRATCIKK KATALÓGUS

A földrajzi folyóiratcikk-katalógus szerkesztésénél is a fenti elveket alkalmazzuk. Az Élet és Tudomány, a Föld és Ég, a Földrajzi Értesítő, a Földrajzi Közlemények, a GEO, a Geographische Rundschau, a Heti Világgazdaság, a Merian és a Természet Világa című folyóiratokból válogatott cikkeket tárgyszavazzuk.

A Geographische Rundschau 1985 januártól jár, a többi folyóiratot 1982-től kezdődően dolgozzuk fel. Néhány érdekesebb cikket felvettünk az Univerzumból és a Külgazdaságból is. Azokat a cikkeket választottuk ki a folyóiratokból, amelyek információkat nyújthatnak földrajz szakos egyetemisták számára is. A szorosan vett földrajzi irodalmat kibővítettük (erősen szelektálva) a csillagászat, tér-

gen nyelvű könyveket, térképeket is vásárolunk, ezekben az esetekben saját kútfő alapján készítjük a tárgyszavakat. A földrajzi nevek írásakor az érvényben levő szabványt (MSZ 3440/5), földrajzi kifejezések tárgyszóként történő alkalmazásakor pedig az egyetem földrajzi tanszékein használatos terminológiát vesszük igénybe, utalással a köznapi nyelvhasználat szavairól. (Pl. földregéstan lásd szeizmológia.)

képészet, geológia, természetvédelem, gazdasági kérdések témakörével. A csillagászat-hoz kapcsolódik, és vetélkedők gyakori témája az űrhajózás, az erre vonatkozó cikkeket szintén tárgyszavazzuk.

A földrajzi folyóiratcikk-katalógus állománya folyamatosan bővül az egyes tanulmánykötetek (pl. Korunk világgazdasága, Alföldi tanulmányok, A változó Alföld, A változó világ) analitikus feltárásával.

A leggyakoribb tárgyszavak a hely- és országnevek és a természetföldrajzi elnevezések, hozzájuk kapcsolva kötőjellel egy-egy tudományág vagy gazdasági fogalom. (Pl. Magyarország - geológia, Magyarország - kőolajbányászat.)

Németh Csaba

MEGJELENT

BÉL MÁTYÁS: PEST VÁROS LEÍRÁSA Bp. FSZEK, 1985.

Van-e méltóbb megemlékezés jeles évfordulón, mint emlékezetbe idézni, köztudatba vinni azt a szellemi hagyatékot, amit éppen az ünnepelt hagyott az utókorra? Ezzel a figyelemre méltó szándékkal kíván tisztelni a FSZEK Budapest-gyűjteménye Bél Mátyás (1684-1749), a neves polihisztor születésének és Buda visszavívásának 300. évfordulóján. A kötet megjelentetése kettős célt szolgál: egyfelől folytatni kívánja a Budapest-gyűjtemény jó néhány évtizede megkezdett forráskiadásainak közreadását, másfelől akarva-akaratlanul belép azoknak az intézményeknek, kutató közösségeknek a sorába, amelyek célul tűzték ki Bél Mátyás szellemi örökségének gondozását.

A kettős évfordulóra megjelentetett két-nyelvű, szép kiállítású kötetből - bevezető ta-

nulmány hiján - sajnos nem tudhatjuk meg, hogy milyen szerepe volt Bél Mátyásnak, a korai felvilágosodás egyik jelentős képviselőjének a hazai történetírásban. Arról sem kapunk bővebb tájékoztatást, hogy Pest szabad királyi város történeti-földrajzi ismertetése csupán rövid részlete egy hatalmas méretű, a XVIII. században latin nyelven írt munkának. Mert bőséges szellemi hagyaték Bél Mátyásé történelmi, helytörténeti, művelődés-történeti, néprajzi, földrajzi stb. forrásként is. Hiszen óriási munkára vállalkozott a halai tanulmányai után hazaérkező diák, a pozsonyi liceumi igazgató, a későbbi evangélikus lelkész, a Nova Posoniensia alapítószerkesztője, amikor megvalósította élete fő célkitűzését, és elkészítette a XVIII. századi Magyarország történelmi-földrajzi ismertetését.

Bél Mátyás az 1710-es években kezdte meg Magyarországnak a török hódoltság utáni első felmérését. Anyaggyűjtő, országjáró tevékenységét – amellyel a magyarországi népek történetét, földrajzát, politikai, jogi és népességi viszonyait kívánta feltárni – tanítványai segítették. Úttörő jelentőségű munkát végzett, mert a mű megírása idején ugyyszólván alig állott megfelelő forrás a rendelkezésére. Számtalan akadályt kellett elhárítania, hogy Magyarország új történeti-földrajzi leírásának négy hatalmas kötete, kilenc vármegye ismertetésével, Mikovinyi Sámuel kitűnő térképeinek illusztrálásával megjelenessen /1735-1742/. A tervezett 48 vármegye leírása közül – a szerző halála miatt – csupán 11 vármegye ismertetése látott napvilágot, a munka többi része kéziratban maradt.

A teljes mű egységes koncepció és szerkezet alapján épül fel, a hangsúly a földrajzi részre, ezen belül is a megyeleírásokra tevődik, úgy, hogy a vármegyék és a városok ismertetése történeti előadásra épül.

Ezek az elvek érvényesülnek Pest város leírásában is, amikor a városról történeti áttekintést ad a legrégebbi időktől saját koráig, az 1730-as évekig. Történelemszemléletét meghatározza kora, a mű megjelenésének feltétele: az uralkodói jóváhagyás elnyerése. Nyilvánvalóan a megjelentetés érdekében engedelményeket kellett tennie az uralkodónak, a katolikus egyháznak, a vármegyéknek. A Kancellária, mely a kiadás előtti legfelsőbb vizsgálatot végezte, a bécsi udvar szempontjait képviselte. Helyt adott a vármegyék kifogásainak, és a megkötéseket megtoldotta azzal, hogy az uralkodó ellen támadt fölkeléseket a szerző nem nevezhette háborúnak. Ez a föl-tételezhetően rákényszerített történelemszemlélet legszembetűnőbb a Dózsa-féle parasztháború és a Rákóczi-szabadságharc megítélésénél. Történeti elemzéseiben természetesen vannak pontatlanságok, olykor – mai tudásunk és ítéleteink alapján – naiv etimológiai magyarázatok, mint például Pest nevének eredetét kutatva elveti Bonfini és Lazius véleményét, de ő maga is téves következtetésekre jut, amikor Pest nevét – Pust, Püst – azaz pusztaságra vezeti vissza. Itt is nagy számú elbeszélő forrást dolgoz fel. A legfontosabb közülük Bonfini, Istvánffy, Lazius munkái, Thuróczy Krónikája, a Schedel krónika, Taurinus István Stauromachiája (Parasztháború). A török időkről is korabeli források, krónikák alapján számol be, részletesebben pedig a város ostromairól, elsősorban az 1684. és 1686. évi harcokról.

A töröktől visszafoglalt város állapotának leírása – amely a várostörténet szempontjából elsődleges forrás lehetne a helytörténeti kutatás számára – viszonylag rövidebb a történeti visszatekintéshez képest. Kis terjedelmet szentel a város lakosságának alakulására, összetételére. Ezzel szemben részletesen ír az igazságszolgáltatásról, a bíraskodásról, a Pesten felállított állandó Királyi Tábla és az időszakos Hétszemélyes Tábla, közös nevén a Királyi Kuria felállításáról. Teljes terjedelmében közli I. Lipót 1703. október 23-án aláírt, Pest városának adományozott kiváltságlevelét. A privilegium szövege – amely a városi birtokok és címerek leírásától eltekintve megegyezett Buda városáéval – más városi kiváltságlevelék mintájává lett. Rövid tudósítást olvashatunk a város épületeiről, a megkezdett építkezésekről; így a legnagyobbról, a katonai kórház (Invalidus-palota) építéséről, a pesti városházáról, a megyeházáról. A magánépületek közül a legjelentősebbeket sorolja föl; a Popovitsokét, a Szeleczkiekét, a Grassalkovichokét. Megtudhatjuk, hogy a városban öt nagy templom, illetve rendház építését kezdték meg – a belvárosi plébániatemplomot, a pálosokét, a szervitákét, a ferencesekét, a klarisszákét – részben a régi alapokon. Tudósítása a városról, ha nem is részletes, de hiteles.

Bél Mátyás életműve részleteiben és összességében mai ítéletünk mércéje szerint is példátadó, mert ahogy Szalatnai Rezső írja "Nemzeti leltárt írni annyi, mint az olvasó képzeletét országépítésre serkenteni. S tekintélyt szerezni idegenben."

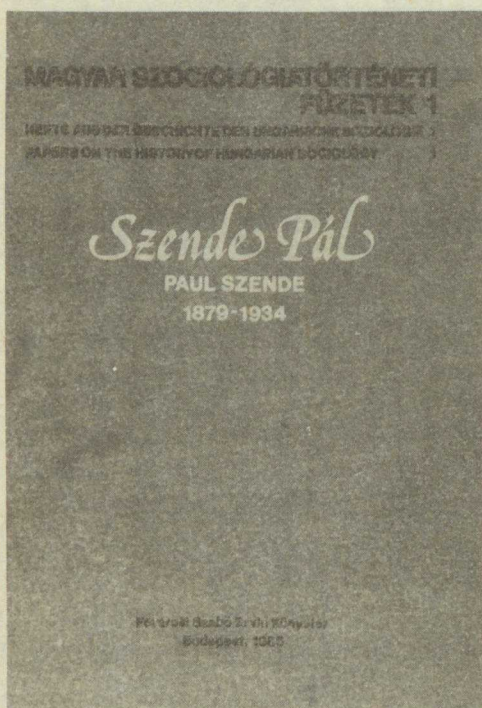
Nehéz, de szép és hasznos feladatra vállalkoztak Bél Mátyás hagyatékának gondozói, a kötet közreműködői. A bilingvis kiadványban az eredeti latin nyelvű szövegnek tükörképe a magyar fordítás, s hasonlóképpen a latin szöveghez kapcsolódó, Bél Mátyás készítette lábjegyzetek fordításai is. Minden bizonnyal "nem kis feladatot" jelentett a fordítás gondja - ahogy azt a fordító, dr. Szálka Irma előszo-

vában írja. A fordítók, mert úgy hiszem, ebben Déri Balázs érdeme sem kisebb, célkitűzései helyesnek bizonyultak, amikor a szöveg-hűsre törekedtek és feladatuknak tekintették Bél Mátyás gondolatiságának hiteles tolmácsolását, ügyelve a nyelvi, stiláris szépségekre.

Bizonyos, hogy a kiadvány értékét, használhatóságát növelné, ha magyarázó szerkesztői jegyzet egészítené ki a kötetet, kiegészítve az esetleges tévedéseket, tárgyi magyarázattal pontosítva a helytörténeti vonatkozásokat. Úgy gondolom, a tetszetős kötet néhány apró hiányossága ellenére figyelemre méltó példája a jubileumi kiadványoknak.

Faragó Éva

ÚJ SZOCIOLÓGIAI BIBLIOGRÁFIA Szende Pál 1879-1934.

A szociológia újabb, az 1950-es évek végén indult hazai térhódításával párhuzamosan éledtek újjá a FSZEK-ben is azok a századeleji hagyományok, amelyek révén az intézmény a maga nemében hézagpótló szerepet vállalt és töltött be e téren.

A FSZEK a maga eszközeivel a magyar tudománytörténet hézagainak betöltéséhez is igyekezett hozzájárulni. E törekvések jegyében adott közre már eddig is néhány bibliog-

rafiát azokról, akik a hazai szociológia első virágkorában, 1900-1919 közt emelkedtek ki s akik közül többnek az életműve az elteltemberöltök alatt az egyetemes tudománytörténeti kutatásnak is tárgya lett. A FSZEK ilyen kiadványainak sorát az 1960-ban 74 oldalon publikált Braun Róbert bibliográfia nyitotta meg, ezt követte (1964) a Dienes László - válogatás függelékeként közölt bibliográfia, majd hosszú szünet után 1977-ben az első teljességre törő Szabó Ervin bibliográfia, utóbb egy még kiegészítésre váró Polányi Károlyról, illetve a Mannheim Károly bibliográfia.

E kezdeményezések folytatását láthatjuk most új köntösben, az előzőknél diszesebb külsővel "Magyar szociológiai történeti füzetek" keretecim alatt a most publikált Szende-bibliográfiában.

Termékeny szerzőről van szó, aki a tudománynak akarta életét szentelni, de az élete nagy részét kísérő megélhetési gondok miatt minduntalan kénytelen volt képességeit aprópénzre váltani, tehetségét gyakran napi érdekességű cikkek írásával szétforgácsolni. Ez is érthetővé teszi a bibliográfia viszonylag nagy terjedelmét: a teljességről való lemondás árán is Szende több mint 850 publikációjának lelőhelyét nyújtja - beleértve az anyag lezárása után "Pótlások" címszóval közöltek is. Már ez a tény, hogy az anyaggyűjtés befejezését követően újabb címekre bukkant a szerkesztő, önmagában is jelzi a feladat nagyságát. Ezt érzékelteti a függelékben a feldolgozott 60 magyar és kül-

földi lap jegyzéke is, és hogy Gyurgyák János kétségtelenül gondos és alapos munkája után bevezetésében kénytelen volt objektív okokra hivatkozva jelezni, hogy a gyűjtés nem lehetett teljes, mert a korabeli külföldi lapok egy részét, amelyekbe Szende irt, nem sikerült megtalálni, emellett az Országos Széchényi Könyvtárban meglévő periódikák közül is egyesek - a könyvtár éppen folyó költözködése miatt - elérhetetlenek voltak.

E kisebb hiányosságok aligha csorbitják a szerző érdemeit. A bibliográfia jelen állapotában is biztos alapot nyújt nemcsak azoknak, akik a Szende életművel, hanem azoknak is, akik a magyar századelő szociológiájával, illetve politikatörténetével kívánnak foglalkozni. Ezt segíti a bibliográfia végén közölt több mint 170 tételes adattár, a Szende műveiről irt recenziók, illetve a szemlélyével foglalkozó írások, nekrológok stb. lelıhelyeivel.

Gyurgyák János az általa átnézett hatalmas forrásanyagra, friss benyomásaira támaszkodva irta meg és foglalta a kötetbe

Szendéról irt életrajzi vázlatát. Szende megítélésében, a jelek szerint nagy mértékben támaszkodott Jászi Oszkár véleményére, ezt nemcsak a "Bevezető" mottója, hanem a Jászitól nagy számban merített bő idézetek is valószínűsítik. Az életrajzot nem a végleges ítélet igényeivel irta, ennek ellenére néhány megállapítása így is megérdemelné a kritikai ellenvetést. Így pld. az 52. oldalon olvasuk: "Szende Pál kérlelhetetlen ellenfele volt a bolsevizmus eszméjének..." - ezt a megállapítását Gyurgyák ugyanott a lapaljai jegyzetében egy olyan Szende-idézetrel támasztja alá, amelyben Szende nem saját véleményét mondja el, Kautsky Károly egy könyvét ismerteti s. Kautskyról mondja: "Maró gunnyal ostorozza az orosz bolsevisták kétlaki politikáját... akik otthon" (1923-ban a NEP politikája idején) ... "visszaállítják a kapitalizmust" stb. Ilyen kisebb pontatlanságokat még az életrajzban másutt is találunk, a munka azonban e nyers állapotában is sok értékes információt tartalmaz.

R. L.

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN

Petőfi Sándor verseiből mondott el egyet-egyét a Dimitrov uti Általános Iskola huszonegy tanulója a május 13-án lezajlott szaválóversenyen. A rendezvényre a II/1-es fiókkönyvtár és a Dimitrov uti iskola közös rendezésében került sor. A II/2-es fiókkönyvtárban május 8-án az édesanyákat köszöntötték. Ugyanezen a napon - az "Elmebajnokság" keretében - matematika versenyt rendeztek. Május 9-én Handzó Péter tartott diavetítéses előadást "Négy évszak erdön, mezön, vadvizeken" címmel. Május 16-án - "munkadalként" Vivaldi Négy évszak című művét hallgatva - hangszerket barkácsoltak a gyerekek. A IV. osztályos napközisek "Én" című rajzkiállítását május 17-én nyitották meg. A legsikerültebb képek alkotói jutalmat kaptak. "Útiélmények Ausztráliából" címmel Csányi József tartott élménybeszámolót az ötödik kontinensről május 24-én. Az óvodásokat május 29-én bucsuztatták. Handzó Péter természetet bemutató sorozatának soron következő "adására" május 30-án került sor. Junius 3-án és 4-én a nyolcadikosokat átvezették a felnőtt könyvtárba. A Budenz utcai könyvtárat május 7-én felkeresték a hudakeszi angol-német tagozatos óvodások. Május 23-án és 30-án "Kultúra és tudomány a XV-XVIII. században" címmel hatodik osztályosoknak tartottak foglalkozást.

EZ TÖRTÉNT

A III. kerületi főkönyvtár gyermekrészlegében május 7-én és 28-án elsősztályosok részére tartottak mesedélutánt. A Füst Milán utcai könyvtárban irodalmi rejtvenyműsort rendeztek József Attila verseiből május 7-én. Május 30-án - az Óbudai Művelődési Ház szervezésében - gyermeknapi műsorra került sor. A Munkásotthon utcai könyvtárban május 3-án tartották meg Kopetty Lia és Kautzky Ervin esztétikai előadássorozatának negyedik részét. Május 28-án került sor a kerületi Kazinczy verseny alsótagozatos döntőjére.

A Pataky István téri főkönyvtár gyermekrészlegében május 3-án a belső elválasztású mirigyekről hallhattak előadást a nyolcadikosok. Május 9-én (figyelemre méltó ötlet!) Eger nevezetességeivel ismerkedett 23 harmadikos gyerek a Pataky téri iskolából. A hirhez kapcsolt zárójeles lelkesedés annak szól, hogy a foglalkozás az osztály Egerbe történő kirándulásának előkészítését szolgáltatta. Másképpen szólva, a tanulók "elő lettek készítve" a várható élmény befogadására. Ezért lelkesedtem az ötletért. Május 28-án tartották a Kőbányai Ifjúsági Ház és a X. kerületi főkönyvtár gyermekkönyvtára által közösen hirdetett mesepályázat eredményhirdetését.

A Szakasits Árpád uti könyvtárban "Óvjuk a természetet" címmel Magyarország ter-

mészetvédelmi területeit mutatták be a Sopron utcai iskola negyedekeseinek. Május 9-én a Keveháza utcai nagycsoportos óvodásoknak "A tavasz első mosolya" címen tartottak foglalkozást. A Gyermekszínház május 30-i előadásának előzetes megbeszélésére (próbájára) május 13-án került sor. Az előadáson, melyen az Albertfalva utcai és a Bartók Béla ut 141. sz. alatti általános iskola tanulói működtek közre, a szépszámu nézősereg (150 fő) Karinthy Frigyes "Az emberke tragédiája" című művét és a "Hófehérkét" láthatta. Az örmezői könyvtárban az ötödik osztályosok Fonotéka klubjának tagjai Hacsaturján: "Spartacus" című művével ismerkedtek. Május 9-én, 15-én, 17-én, 22-én és 23-án "Észforgató" címmel nyelvi játékokat játszottak. Május 21-én a fonotékások Hacsaturján: "Gajane" című művével ismerkedtek. Május 30-án a II. osztályosoknak zenés foglalkozáson mutatták be Prokofjev "Péter és a farkas" című mesezenéjét.

Az Albertfalva utcai gyermekkönyvtárban május 17-én az "Alkonyattól reggelig" címet viselő foglalkozáson a napszakok hangulatáról beszélgettek a gyerekek. "A világnyelv multja, jelene és lehetőségei" - ez volt a címe a hatodik osztályos napközisek május 28-i foglalkozásának.

A Dagály utcai könyvtárban május 9-én került sor a XII. kerületi gyermekkönyvtárosok és az általános iskolai könyvtárosok találkozására. A megbeszélés résztvevői meghallgatták Bayer Pál (a KMK munkatársa) "Könyvtár és társadalmi környezet" című előadását. Ugyanezen a napon "Szivárvány havasán" címmel irodalmi délutánt is rendeztek, Havas Judit és Budai Ilona közreműködésével. A Lehel utcai gyermekkönyvtárban - az Ünnepi Könyvhét alkalmából - május 29-én nyílt meg Szávay Edit grafikusművész kiállítása.

Május 21-én Ady Endre költészetével ismerkedett három hetedikes osztály a XV/3-as fiókkönyvtárban.

A Veres Péter uti főkönyvtárban május 2-án költészeti vetélkedőt rendeztek. Bővebb információ híján, sajnos, nem tudni, hogy a résztvevő negyedik osztályosok tanult, vagy netán saját költeményekkel neveztek-e a nemes versenyre. Május 28-án Lösch Gyuláné, az ALFA (az Interpress Magazin "gyermek-ujságja") képszerkesztője volt a könyvtár vendége. A XVI/1-es fiókkönyvtárban május 28-án "Törökvilág Magyarországon", 29-én pedig "Mátyás és kora" címmel tartottak foglalkozást.

A soroksári gyermekolvasók május 2-án a közkedvelt Vakond sorozatban gyönyörködhetek, a Csehszlovák Kultura jóvoltából. A pesterzsébeti Jókai Mór utcai könyvtárban május 14-én és 21-én "Családi körben" címmel tartottak zárófoglalkozást óvodásoknak. Május 23-án gyermeknapj játékdélután rendeztek a Tátra téri iskola napköziseinek részvételével. A Pacsirta utcai könyvtárban május 2-án már az iskolába készültek az óvodások. A tudományos igényességgel összeállított műsorban - többek között - helyet kapott "A birka-iskola", a "Sehallselát Dömötör"- és buzdító ellenpéldaként Móra Ferenc "Madarak iskolája" című műve.

A FELNÓTT KÖNYVTÁRAKBAN

Az V. kerületi főkönyvtárban június 5-én Kolozsvári Grandpierre Emillel találkoztak olvasói.

A VII. kerületi szakolvasóteremben május 2-án - az orosz tanári munkaközösség számára - bemutatták az "Oroszul beszélünk" című videofilmet. Májusban hét alkalommal került sor a Váci Mihályt bemutató video lejtárszására. "Emlékszem a röplés boldogságára" - Latinovits Zoltán könyvét Szigethy Gábor mutatta be május 30-án.

A Szakasits Árpád uti főkönyvtár olvasói - születésének századik évfordulója alkalmából - Kosztolányi Dezsőre emlékeztek. A József Attila Gimnáziumban megtartott rendezvényen dr. Szörényi László irodalomtörténész méltatta a költő életművét.

"Bibliai témák a zeneirodalomban" - Földes Imre főiskolai tanár előadását május 22-én hallgathatták a XII. kerületi főkönyvtárban. A számos zenével, illusztrációval tarkított előadást ének-zenetagozatos tanulók számára rendezték.

A XIII. kerületi főkönyvtárban május 6-án és 7-én "A barokk" címmel tartottak foglalkozást a Közgazdasági Szakközépiskola első osztályos tanulói részvételével.

Jókai Anna írónóval találkozhattak olvasói a XV/3-as fiókkönyvtár és a HNF 17-es körzete által közösen szervezett író-olvasó találkozón. A Pattogós utcai Általános Iskolában lezajlott esemény a könyvtár első ilyen jellegű rendezvénye volt.

FIGYELEM!

Következő, július-augusztusi összevont számunk szeptember 3-ára jelenik meg.

A ZENEMŰ- ÉS HANGTÁRAKBAN

A Szakasits Árpád uton május 6-án és 13-án Károlyi Pál tartotta meg zeneirodalom óráit. 20-án vizsgáztak a hallgatók. Május 8-án Berki Tamás és Deli László jazz-órát tartott a fővárosi ének-szakfelügyelők részére. A bemutató foglalkozás "pedagógiai alanyai" a Bikszádi uti iskola nyolcadikosai voltak

A soroksári fonotékában május 13-án, 14-én és 16-án a tavaszt és az édesanyákat köszöntötték. Az óvodától 16-án bucsúztak a legkisebbek. Május 21-én, 23-án és 30-án a zenekar hangszereivel ismerkedtek a gyermekolvasók.

-y-r

Könyvtárunk a Soros alapítványból támogatást kapott a Magyar Szociológiatörténeti Füzetek további két kötete - a Jászi Oszkár, illetve Polányi Károly bibliográfiák - kiadására.

Az Ünnepi Könyvhétre megjelentették Bél Mátyás Notitia... című művének Pest városára vonatkozó részét, és a VII. kerületi főkönyvtár irodalmi szakolvasóterme Latinovits-archivumának katalógusát.

Kézirat formájában elkészült az öt éves /1985-1990/ eseménynaplár és az 1986. év fontosabb születési és halálozási évfordulóinak jegyzéke. Megjelentetésük ügyében tárgyalások folynak különböző kiadókkal.

A periodikák kötetésének és megőrzésének egységes rendjére vonatkozó új intézkedés kidolgozása folyamatban van. A főkönyvtári rendszer eddigi tapasztalatainak felhasználása is szükséges, ezért az eredetileg megszabott április 30-i elkészülés határideje túl korainak bizonyult; az új határidő: 1985. december 31.

A központi könyvtár állományának vizsgálata az 1950-es években megjelent művek /a 8-as állományrész eleje/ áttekintésével folytatódik. A korszakból nagy mennyiségű brosuranyag gyűlt össze, amely ma már nagyrészt elavult, csupán egy-egy forrásértékű példány megőrzése indokolt. A magyar nyelvű szépirodalom elhasználódott, selejt példányait a duplumraktár állományából szükséges pótolni.

HIBAIGAZÍTÁS

A Könyvtári Híradó 1985 májusi számában a Dagály utcai főkönyvtárnak a megyék népművészetét bemutató kiállításairól szóló cikk téves címmel jelent meg. Helyes cím "... MEGYE BEMUTATKOZIK" lett volna. A szerző és az olvasók szíves elnézését kérjük.

KRÓNIKA

A Kertész utca 20. szám alatti VII. kerületi főkönyvtár kölcsönző részlege tatarozás miatt bezár.

A központi könyvtár nyári nyitvatartási rendje a következő: rövidített nyitvatartás /hétfő, kedd, csütörtök, péntek 11-19 h./: VII. 1-től VII. 27-ig és VIII. 24-től IX. 8-ig; zárva; VII. 28-tól VIII. 24-ig.

A nyár folyamán az alábbi könyvtárak nyitására kerül sor: VII. kerületi könyvtár /Rottenbiller u. 10./, I/2. sz. könyvtár /Fő u. 11-13./ és a IV. kerületben egy fiókkönyvtár /Káposztásmegyer/. Az ősszel nyílik meg egy kettős funkciójú könyvtár Csepelen, valamint a XIII/6. sz. könyvtár /Mosoly u./.

A következő számunkban beszámolunk Szávay Edit könyvheti kiállításáról.

HÍREK

PÁRTHÍREK

Május 21-én Gujgiczér Imréné személyzeti vezető tájékoztatása alapján a vezetőség káder kérdéseket véleményezett. Megbeszélte a szakszervezeti választásokkal kapcsolatos feladatokat és a soron következő taggyűlés előkészítését.

Május 28-án taggyűlést tartottunk, amelyen Eötvös Pál, a Népszabadság helyettes főszerkesztője aktuális gazdaságpolitikai kérdésekről tartott előadást. További napirendi pontok: tagfelvétel és a párttitkár beszámolója a két taggyűlés között eltelt időszakban végzett munkáról.

Június 5-én az intézetvezetéssel közös szervezésben került sor Lendvai Ildikó, az MSZMP KB munkatársának előadására a XIII. kongresszus kulturpolitikai állásfoglalásairól.

SZAKSZERVEZETI HÍREK

1985. június 11-én a Szakszervezeti Bizottság ülést tartott. Megvitattuk az őszi szakszervezeti választással kapcsolatos teendőket.

Elkészítettük a jelölő bizottság, a mandátumvizsgáló bizottság, valamint a szavazatszedő bizottság tagjainak névsorát. A június 26-án sorra került Bizalmi Testületi ülés elé terjesztettük megvitatásra. A Bizalmi Testület döntött a bizottságok végleges névsoráról.

OKTATÁSI HÍREK

Befejeződött a FSZEK által szervezett négy hónapos vezetői továbbképző tanfolyam. A hallgatók az általános vezetéselméleti ismeretekről, a szocialista vezetés elméletéről és technikájáról, a könyvtári szervezet-

ről, a könyvtár vezetéséről és a vezetés emberi tényezőiről hallgattak előadásokat, illetve folytattak gyakorlatokat. A továbbképzésen 24 munkatársunk vett részt.

A közművelődés szakembereinek évenként megrendezésre kerülő tatai táborozása 1985. június 3-6. között volt. Intézményünk-ből 23-an vettek részt a tanácskozáson.

A IV. Országos Honismereti Konferenciára 1985. július 8-12. között került sor Győrött. A konferencián könyvtárunkból Csomor Tibor /Budapest-gyűjtemény/ vesz részt.

Az Országos Széchényi Könyvtár látogatására csoportokat szervezünk. Eddig három, egyenként 30 fős csoport látogatott el az OSZK új épületébe. A főkönyvtárak egyénileg is megszervezhetik a látogatásokat. (Harminc főnél nagyobb létszámú csoportokat lehetőleg ne szervezzenek.) Jelentkezés: Országos Széchényi Könyvtár, Igazgatási osztály. Tel.: 160-100, 160-030, 160-170-es központi számokon a 439-es mellék.

Két munkatársunk, Havas Katalin (HFO) és Vitéz Miklós Csabáné (XI/6. sz. könyvtár) a Prágai Városi Könyvtárral kötött együttműködési szerződés keretében öt napos tanulmányuton vett részt.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által szervezett középfoku könyvtárkezelői szaktanfolyam záróvizsgáira június 12-13-án került sor. A 44 vizsgázó közül (23 saját dolgozónk) 9-en "Kiválóan megfelelt", 18-an "Jól megfelelt", 16-an "Megfelelt" eredménnyel végeztek. Egy hallgató eredménytelen írásbeli vizsgálója miatt nem vehetett részt a szóbelin.

Befejeződött a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár által szervezett alapfoku könyvtárkezelői tanfolyam. A vizsgázók közül öten "kiválóan megfelelt", négyen "jól megfelelt", öten "megfelelt" eredménnyel végeztek.

SZEMÉLYI HÍREK

Kitüntetés

Bornemisza Lászlóné fősztályvezető-helyettes (központi könyvtár), Erdődy Ferencné könyvtárvezető (XX/27. könyvtár) és Huszti Jánosné könyvtáros (V. ker. főkönyvtár) munkatársak nyugállományba vonulásuk alkalmából SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT kitüntetésben részesültek.

Jutalmazás

Barta Andrásné, a gyermekkönyvtári módszertani műhely vezetője a "Törökvilág Magyarországon" című Alkotó Ifjuság és célprémiumos pályázat szervezéséért jutalomban részesült. A "Törökvilág Magyarországon" pályázaton I. helyezést értek el, 5.000,-Ft jutalmat és emléklapot kaptak: Szász Ilona (X. ker.), Feketi Erzsébet és Várkonyi Sándorné (XIII. ker.),

dr. Csománé Kőszegi Anna, Gehér Józsefné, dr. Hargittay Emilné és Kíndlovits Kálmánné (XI/6. kvt.).

1.000,-Ft jutalmat és emléklapot kapott: Soltész Anna (XX/4. kvt.).

500 Ft-os könyvutalványt és emléklapot kaptak: Baranyainé Berta Éva (XX/3. kvt.), Csernus Lászlóné (III. ker. főkv.), Niederkirchner Andrea (XIII/5. kvt.).

300 Ft-os könyvutalványt és emléklapot kaptak: Góger Róbertné (III/6. kvt.), Tánzos Zsuzsanna (II/2. kvt.), Tompek Lászlóné (I/3. kvt.), Vörösmarty Ágnes (XI. ker. főkv.), Selmeczi Palma (központi könyvtár), Demeter Gyuláné (VIII. ker. főkv.).

Rendkívüli jutalomban részesült Kelemen Tamás, a VII. kerületi főkönyvtár hangtárosa a "Latinovits Zoltán Hangarchivum 1985" című kiadvány elkészítéséért.

Rendkívüli jutalmat kapott még Gál Tamás fiókkönyvtár-vezető és Szuromi Györgyné rak-tárkezelő az I/2. fiókkönyvtárban végzett többletmunkáért.

Megbízás

Geszler Mártonné előadó, az üzemfenntartási osztály munkatársa 1985. június 1-től megbízást kapott a gondnoki teendők ellátására.

Áthelyezés

Kovácsné Springó Etelka könyvtárost a XXII. kerületi főkönyvtárból a XII. kerületi főkönyvtárba, Virág Balázsne könyvtárost a IX. kerületi főkönyvtárból a XVIII. kerületi főkönyvtárba fiókvezetőnek helyezték át.

Új munkatárs

Porpáczy Elemérné könyvtáros (XV. kerületi főkönyvtár).

Kiléptek

Földvári Sándorné könyvtáros (XVIII. kerületi főkönyvtár), Kovács Zsuzsanna könyvtáros (XIV. kerületi főkönyvtár).

Születés

Dutka Ákosnének (XVI. kerületi főkönyvtár) Ákos nevű kislánya, Fügediné Csóri Ágnesnek (VI. kerületi főkönyvtár) Eszter nevű kislánya és Khoór Katalinnak (XIII. kerületi főkönyvtár) Tamás nevű kislánya született. A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk!

LENGYEL ISTVÁNNÉ
1931-1985

Irina nincs köztünk. Talán kevesen ismerték, mert csak két év óta dolgozott a XI-es főkönyvtárban, azelőtt az Országos Széchényi Könyvtár folyóirat osztályán.

Messziről érkezett... Szép magyar kiejtésén csak ritkán érződött az orosz anyanyelv. Leningrádban született, ide jött férjhez, felnevelte lányát és örült két pici unokájának. A tragikus betegség hirtelen vitte el tőlünk. Nagyon lelkiismeretesen dolgozott, zárkózott volt, halk, meleg hangjára, különösen ragyogó fekete szemére sokáig fogunk emlékezni. Akik a közelében éltünk, megismerhettük mélyenérző melegségét, őszinte segítőkészségét. Szeretetet kaptunk tőle. Fájdalmas, hogy nem látjuk többé... "... de a szeretetnek ez teljesen eleget. A szeretet minden megnyilvánulása visszahull a szeretetre, amelyből fakadt. Annak, aki szeret, nincsen szüksége arra, hogy emlékezzenek rá. Van az elevenek országa, meg a holtak országa, s a hid a szeretet; csak az marad meg, az az élet egyetlen értelme." /Thornton Wilder: Szent Lajos király hidja./

GALLUSZ FRIGYESNÉ
1900 - 1985

Elment Gallusz néni is.

Nehéz élete volt. 24 évesen ment férjhez és 49 éves amikor férje hosszú, súlyos betegség után meghalt. Öt gyermek gondját hordta ezután egymaga. 1929-ben állt munkába, s mint takarítónő dolgozott különböző iskolákban. A Fővárosi Könyvtárba 1941-ben került és 1977-ig dolgozott itt raktárkezelőként; 1959 óta már részfoglalkozásban.

Az idősebb könyvtárosok még emlékeznek fekete ruhás alakjára, amint szerény mosollyal az ajka között szorgoskodik a központi könyvtár raktárában vagy ellenőrzi az olvasók kölcsönzött köteteit. Munkás élet végére tett pontot a halál. Szeretettel emlékezünk rá.

BETÖLTETLEN ÁLLÁSHELYEK

Munkahely	Munkakör	Végzettség
Központ olvasószolgálati osztály kölcsonzó csoport	könyvtáros vagy szakképzett könyvtárkezelő	főiskola vagy 10 hónapos könyvtárkezelői kezelői tanfolyam
IV. ker. főkönyvtár	tájékoztató könyvtáros	felsőfoku
IV/3. fiókkönyvtár	gyermekkönyvtáros	pedagógus v. könyvtáros
VII. ker. főkönyvtár	tájékoztató könyvtáros	felsőfoku
X. ker. főkönyvtár	zenei könyvtáros	felsőfoku
XI. ker. főkönyvtár	biológiai szaktájékoztató	biológia szak
XI. ker. főkönyvtár	tájékoztató könyvtáros	felsőfoku
XII. ker. főkönyvtár	könyvtáros	felső- vagy középfoku
XIII. ker. főkönyvtár gyermekrészlege	gyermekkönyvtáros	felsőfoku
XIV/3. fiókkönyvtár	könyvtáros	középfoku
XV. ker. főkönyvtár	könyvtáros	középfoku
XVII/2. fiókkönyvtár	gyermekkönyvtáros	középfoku
XVII/2. fiókkönyvtár	könyvtáros	középfoku
XVIII. ker. főkönyvtár	gyermekkönyvtári csoportvezető	felsőfoku
XVIII. ker. főkönyvtár	zenei könyvtáros	felsőfoku
XIX/3. fiókkönyvtár	gyermekkönyvtáros	felsőfoku
XXI. ker. főkönyvtár	könyvtáros	felső- vagy középfoku
Mozgókönyvtár	könyvtáros (2 fő) (400,-Ft munkaköri pótlék)	középfoku